

QUỐC VĂN GIÁO KHOA THƯ

Sách này do NHA HߝC CHÍNH ĐäNG PHÁP
đã giao cho các ông:
TRán TRáng KIM, NGUYán VĂN NGác,
Đáng Đänh PHäC, Đáng THán
biên soạn

□

AI ƠI, CHä VäI KHOE MÌNH

Con bä n bä m kia, cánh vàng rác rá, läi có nhäng đäm đen, đäm đä, trông rõ thät đäp. Mät
hôm, bay *nhän nhä* trên bäi cây ä vä đäng. Hät *ngänh* nä, sang ngành kia, *thänh thäi* vui thú.
Täng mình đã đäp, thì ai chäng kính yêu. Ngä đâu có ba anh häc-trò đi häc vä, bäng trông
thäy bä m kia đang bay ä bäi cây träc nät, väi vàng, anh thì läy nón úp, anh thì läy sách đäp,
xô đäy nhau đäi bät cho đäc.

Con bä m bä m kia đã vào tay lũ trä, thôi thì hät anh này läi cánh, läi đän anh kia kéo chân,
thät là *rä räi i i i*, chäng đäc bao lâu mà hóa ra täng mänh. äy cũng vì con bä m bä m có cái
säc đäp, mà phäi nhäng cái tai häi *thäm thät* nhä thä. Thät đáng thäng thay!

Giäi nghĩa: - *Nhän nhä* = nhí nhänh, làm bä làm dáng. - *Ngänh* = nhành. - *Thänh thäi* = nhàn
hä phong läu, không có bän bäu điäu gì. -

Rä räi i i i

= tan nát ra. -

Thäm thät

= khän nän, đáng thäng xót.

CÁI L I

M t hôm, ng i ch b o ng i đ y t r ng: “Mày ra b t con l n đem làm th t, và xem cái gì ngon h n c thì đem v đây cho tao”.

Tên đ y t vâng l i, b t l n gi t và l y cái l i đem vào h u ch .

M y hôm sau, ng i ch mu n th tên đ y t , l i b o nó đi làm th t con l n khác và đ n r ng: “Xem cái gì không ngon h n c thì đem vào”.

Tên đ y t làm l n xong, l i đem cái l i vào cho ch .

Ng i ch h i: “Th ng này láo! Sao l n này mày l i đem cái l i vào cho ta nh l n tr c?”

- “Th a ông, cũng m t cái l i, khi t t ra thì không có gì t t cho b ng, nh ng khi đ c ác, thì l i không có gì x u b ng”.

Gi i nghĩa: Đ y t : ng i , k h u h trong nhà. L n: (ti ng quen dùng mi n B c) t c con heo.
Th : tìm cách nào đó đ dò bi t
m t s th t.
Láo: đây là ti ng
m ng c a ng i trên đ nói v s vô l , s b t kính c a k d i.

BA TH Y THU C GI I

M t ông th y thu c già, ch a b nh gi i có ti ng. Ph i khi ông m n ng, các h c trò đ n ch u ch c, thu c thang bên c nh. Ông c g ng nói r ng: “Lão bi t mình lão đã đ n ngày t n s r i, nh ng lão có nh m m t, cũng cam lòng, vì lão có đ l i cho đ i ba th y thu c r t hay”. Ông nói đ n đây, nh c quá, ph i ngh . Các th y thu c h c trò th y ông nói th , đ u l ng tai nghe, ai cũng nghĩ b ng, trong ba n i y, th nào cũng có tên mình. Ông ngh r i l i nói: “Trong ba th y thu c y, thì hay nh t là th y S ch s , th nhì là th y Đ i u đ , th ba là th y Th thao. Sau khi th y m t r i, n u các anh bi t theo ba th y y mà ch a cho ng i ta, thì thiên h kh i đ c bi t bao nhiêu là b nh t”.

Gi i nghĩa: C g ng: g ng h t s c vì suy y u. T n s : h t s , ý nói s p ch t. Cam lòng: tho lòng, h d .
Đ i u đ :
luôn gi ch ng m c, ph i ch ng, không ít không nhi u.
Th thao:
các môn v n đ ng c th .
Thiên h :
nói chung m i ng i.

KÍNH TR NG NG I GIÀ C

M t lữ h c trò ng i xúm xít à hàng n c, đàng c i c i nói nói. Có m t c già l ng còng, tóc b c, cũng mu n vào hàng n c ngh . Nh ng m y cái gh ch t ních c r i, c c loanh quanh (xa x n) đ ng ngoài.

M t c u h c trò ít tu i nh t, th y th , v i vàng đ ng ngay v y, nh ng ch m i c ng i. Sau l i c m h c cái đ i u đ a cho c hút thu c. M y c u ng i bên c nh, bậy gi cùng b o nhau ng i đ n l i cho r ng ch .

C già ăn thu c xong, khen các c u r ng:

“Các c u là h c trò tràng nào, mà khéo h c đ c nh ng đ i u l phép nh th ! Lão đây th t l y làm quý hoá cái n t c a các c u”.

Gi i nghĩa: *Xúm xít:* t h p nhi u ng i l i m t ch . *Ch t ních:* không còn ch h nào. *C m h :* c m

giúp (h là ti ng quen dùng à mi n B c).

Ăn thu c:

(l i nói quen dùng à mi n B c) t c hút thu c l o.

Tràng:

(ti ng quen dùng ngày x a) tr ng.

Lão:

ti ng ng i già t x ng.

TH NG NG I NH TH TH NG THÂN

Th y ng i ho n n thì th ng,
Th y ng i tàn t l i càng tr ong nom.
Th y ng i già y u m m on,
Thu c thang c u giúp, cháo c m đ đ n.
Tr i nào ph k có nhân,
Ng i mà có đ c, mu n ph n vinh hoa.
Nguy n Trãi gia hu n.

Đ i ý - Trong bài nói ph i th ng h t c m i ng i cùng kh , ho n n n, nh ng i tàn t t, ng i già c , ng i m y u. làm đ i u hay thì g p hay, dù không n a, thì trong b ng cũng đ c h hê.

Gi i nghĩa.- Trông nom = coi sóc. - Ho n n n = nh ng đ i u s y đ n làm cho lo l ng kh s .-

Ph =

quên n, b i nghĩa.

- Có nhân =

có lòng th ng yêu m i ng i.

- Có đ c =

có b ng t t, ăn t t v i m i ng i.

- Vinh hoa =

sang tr ng, sung s ng.

ANH NÓI KHOÁC

Tí và S u đi qua m t đám ru ng bí. Tí ch t trông th y qu bí to, nói r ng: "Chà! Qu bí đầu mà to nh th kia!" S u có tính hay nói
khoác

, c i mà b o r ng: "Th đã l y gì làm to. Tôi đã t ng th y nh ng qu bí to h n nhi u. Có m t b n, th t m t tôi trông th y m t qu bí to b ng c m t cái nhà t r c m t ta kia kìa. - Tí nói: "Th đã l y gì làm l . Tôi còn nh m t b n tôi trông th y cái

xanh

đ ng to v a b ng c cái đình làng ta y". - S u h i: "Cái xanh y dùng đ làm gì mà to quá nh th ?" - "À, th bác không bi t à. Cái xanh y dùng đ lu c qu bí c a bác v a nói y mà."

S u bi t Tí ch nh o mình, m i nói l ng ra chuy n khác.

Nói đ i u gì ph i cho đúng v i s th t, ch nên b a đ t ra mà ng i ta chê c i.

Gi i nghĩa. - *Nói khoác* = nói quá s th t. - *Qu* = trái. - *Xanh* = đ b ng đ ng dùng đ đ n n u, có hai quai, và khác v i cái ch o, vì nó b ng tròn.

LÒNG TH NG K TÔI T

Ông L u Khoan thu x a là m t ông quan có ti ng nhân t . M t hôm, ông m c áo, đ i m ch nh t , s p đi ch u. Con th tì b ng bát cháo lên h u. Ch ng may l tay đánh đ cháu ra áo ch u. Con th tì s h i, v i vàng l y tay vu t ch cháo đ . Ông L u Khoan không đ i s c m t, t t nói r ng: “M y có b ng tay không?”

Ôi! Tay ng i ta b ng thì đau đ n nhi u, áo quý mà hoen b n là vi c nh . Ông L u Khoan bi t quên cái áo b b n c a mình, mà ch nghĩ đ n tay b ng c a ng i đ y t , th t là ng i có đ i đ , bi t th ng ng i d i.

Gi i nghĩa: *Nhân t* : có lòng th ng ng i. *Ch nh t* : ngay ng n, đàng hoàng. *Ch u*: vào tri u đ ti p đón vua và nghe vua ra các m nh l nh.

Th tì:

ti ng g i ng i i gái trong nhà quan ngày x a.

Không đ i s c m t:

y nói không chút gi n d .

B ng:

(ti ng quen dùng i mi n B c) ph ng, d p.

Hoen b n:

(ti ng quen dùng i mi n B c) b v y đ i u d , b các ch t d làm cho x u đi.

Đ i đ :

có đ l ng l n, có b ng r ng rãi, bi t bao dung và th ng ng i.

L I KHUYÊN CON

(Ca dao)

Bài h c thu c lòng

Con i, mu n nên thân ng i,

L ng tai nghe l y nh ng l i m cha.

Gái thì g i v i c trong nhà,

Khi vào canh c i, khi ra thêu-thùa.

Trai thì đ c sách, ngâm th ,

Dùi mài kinh s đ ch k p khoa.

Mai sau n i đ c ngh p nhà,

Tr c là đ p m t, sau là m thân.

Quả c Văn Giáo Khoa Thi (trích đoạn)

Tác Giả: Tr&n Tr&ng Kim

Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 13:05

Gi&i nghĩa. - Canh c&i = d&t t, d&t v&i. - Dùi mài = *ch&m-ch& h&c-h&nh.* - Kinh-s& = *s&ch v& h&c đ& đ&i thi.*

- K&p khoa =
đây là k&p khoa thi.

TH&NG NG&I NH& TH&NG TH&N

*Th&y ng&i ho&n n&n thì th&ng,
Th&y ng&i tàn t&t i c&ngtr&ng nom.
Th&y ng&i già y&u m m&n,
Thu&c thang c&u giúp, cháo c&m đ& đ&n.
Tr&i nào ph& k& có nhân,
Ng&i mà có đ&c, mu&n ph&n vinh hoa.
Nguy&n Tr&i gia hu&n.*

Đ&i ý - Trong bài nói ph&i th&ng h&t c& m&i ng&i cùng kh&, ho&n n&n, nh& ng&i tàn t&t, ng&i già c&, ng&i y&u. làm đ&i u hay thì g&p hay, dù không n&a, thì trong b&ng cũng đ&c h& hê.

Gi&i nghĩa.- Trông nom = *coi sóc.* - Ho&n n&n = *nh&ng đ&i u s&y đ&n làm cho lo &ng kh& s&.*

Ph& =
quên &n, b&i nghĩa.

- Có nhân =
có lòng th&ng yêu m&i ng&i.

- Có đ&c =
có b&ng t&t, ăn &t t&t v&i m&i ng&i.

- Vinh hoa =
sang tr&ng, sung s&ng.

CON CH&N VÀ CON GÀ TR&NG

Quả c Văn Giáo Khoa Th (trích đoạn)

Tác Giả: Tr n Tr ng Kim

Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 13:05

M t hôm, con ch n g p con gà tr ng b i tre. Gà s , kêu r i rít. Ch n cũng s ch nhà h b t đ c, thì h đ p ch t. Ch n bèn l y l i ngon ng t đ gà r ng: "Sao bác l i

G t g ng

nh v y? Tôi v i bác là h hàng bà con v i nhau c đ y mà." Gà th y ch n nói đ nghe, c t ti ng gáy vui v l m. Ch n khen n c n : "Ôi chào! bác gáy sao mà hay nh th ! Song tôi còn nh ngày x a ông nhà ta gáy còn hay h n m y, vì lúc c gáy c c nh m m t l i." Gà l i gáy, nh ng v n còn ng v c, ch nh m có m t m t mà thôi. Ch n d i làm nh

Gõ nh p

, v a c i v a nói: "Ôi chào ôi hay quá! Nh ng n u bác nh m c hai m t l i mà gáy, thì tôi ch c bao nhiêu gà xung quanh đây nghe ti ng ch nh ng n i c n ghen lên mà ch t!" Gà đ c ý, nh m tít

c hai m t l i, đ nh gáy cho th t hay, nh ng v a há m , ch n đã nh y ch m lên c n c mà tha v t đ ăn th t.

Ôi! M t ng t ch t ru ! Hay a n nh hót có khi h i đ n thân.

Gi i nghĩa. - *Ch n* = gi ng v t mồm dài và nh n, tai to, đuôi dài, hay b t gà và chim, ta th ng gi i là cáo, nh ng không đ c đúng vì cáo thu c v loài mèo. - *R i rít* = chú chít. -

G t g ng

= r y rà. -

Gõ nh p

= đánh cái gì đ cùng h a theo vào ti ng đàn, ti ng hát. -

Nh m tít

= nh m kín m t l i, hai mi m t nh dính li n v i nhau. -

M t ng t ch t ru i

= câu t c ng ,

nghĩa đen

: con ru i th y m t ng t, ham ăn mà ch t;

nghĩa bóng

: ng i ta vì a l i n nh mà h i đ n thân.

CH I ĐUA KHÔNG PH I LÀ VÔ ÍCH

C đ n gi ch i, h c trò ra c ngoài sân, đ a thì ch y nh y, đ a thì đánh quay (đánh v), ch i đùa m i, th t vui v . Duy có c u Tí c c m quy n sách đ c, không ch u ch i.

Th y giáo th y th đã nh u l n, m t hôm g i c u Tí l i h i. C u y th a r ng: "Th a th y, con t ng đã đi h c, thì ch chăm lo h c hành, ch i đùa làm gì cho phí th i gi ". Th y nói: "Cũng khá khen cho con là đ a chăm h c. Nh ng mi n là đ ng l i i bi ng thì thôi, ch ch i đùa ch y

nh y, cũng không ph i là vô ích. N u con mãi mi t h c c ngày, không ngh m t phút nào, thì trí khôn sinh qu n, mà thân th cũng m i m t, h c sao tinh t ng đ c. V y ph i có h c và có ch i, thì s h c m i d dàng và chóng t n t i.

Gi i nghĩa: *Phí:* u ng. *Mãi mi t:* quá chú tâm vào m t vi c gì. *Mi n là:* ch c t là, quý h là. *Qu n:* m t m i và m t sáng su t.
Tinh ng: sáng t .

CH QUÊ H NG Đ P H N C

M t ng i đi du l ch đã nhi u n i. Hôm v nhà, k quen ng i thu c, làng xóm láng gi ng đ n ch i đông l m. M t ng i b n h i: “Ông đi du s n du thu , th t đã trông th y nhi u c nh đ p. V y ông cho đâu là thú h n c?” Ng i du l ch đáp r ng: “C nh đ p m t tôi trông th y đã nhi u, nh ng không đâu làm cho tôi c m đ ng, vui thú b ng lúc tr v ch n quê h ng, trông th y cái hàng rào, cái t ng đ t cũ k c a nhà cha m tôi. T cái b i tre xó v n, cho đ n con đ ng khúc khu u trong làng, cái gì cũng g i ra cho tôi nh ng m i c m tình ch a chan, k không sao xi t đ c.”

Gi i nghĩa: *Du l ch:* (du: ch i, l ch: tr i) đi thăm ch i nhi u n i. *Du s n du thu :* ch i ch núi, ch sông, ý nói đã xem nhi u phong c nh đ p.
Th t: t h n.
Quê h ng: làng quê, n i mình sinh ra và l n lên có ngu n g c t tiên đ y.
Khúc khu u: quanh co, g p g y, không th ng m t chi u.
Ch a chan: đ y tràn, nhi u, b b n.
Không sao xi t đ c: không sao h t đ c. Ti ng xi t quen dùng ngày x a, nay ít ph bi n.

NG I SAY R U

Quả c Vần Giáo Khoa Thơ (trích đoạn)

Tên: Trần Trọng Kim

Thơ: Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 13:05

Các anh hãy trông ngó đi kia đi ngoài đường. Mọt đay, mọt ló đay, quần áo rách, chân đi xiêu bên nọ, vẹo bên kia, múa chân múa tay, mồm nói lảm nhảm, chốc ló ngã chúi mọt cái. Lũ trẻ đi theo sau, reo còi chèo nhào. Thế nhỡ thơng anh ló đay ló, nói nhỡng chuyờn gì ở đâu đâu. Ngó đi qua ló, trông thấy cũng phải tránh xa.

Ngó đi y vĩa hàng rườu ra. Chỗ tham mọt y chén rườu mà thành ra say sĩa, mọt cách con ngó đi, có khi nhỡ là con vọt vọt, thốt là đáng khinh b.

Hỡi các anh, các anh đã trông thấy ngó đi say rườu nhỡ thỡ, thì nên ló y đó làm gồng mà giỡ mình.

Giới nghĩa. - *Xo c rách* = xoch-xoc = không đay c gòn gàng. - *Tố cách* = phỏm giá.